

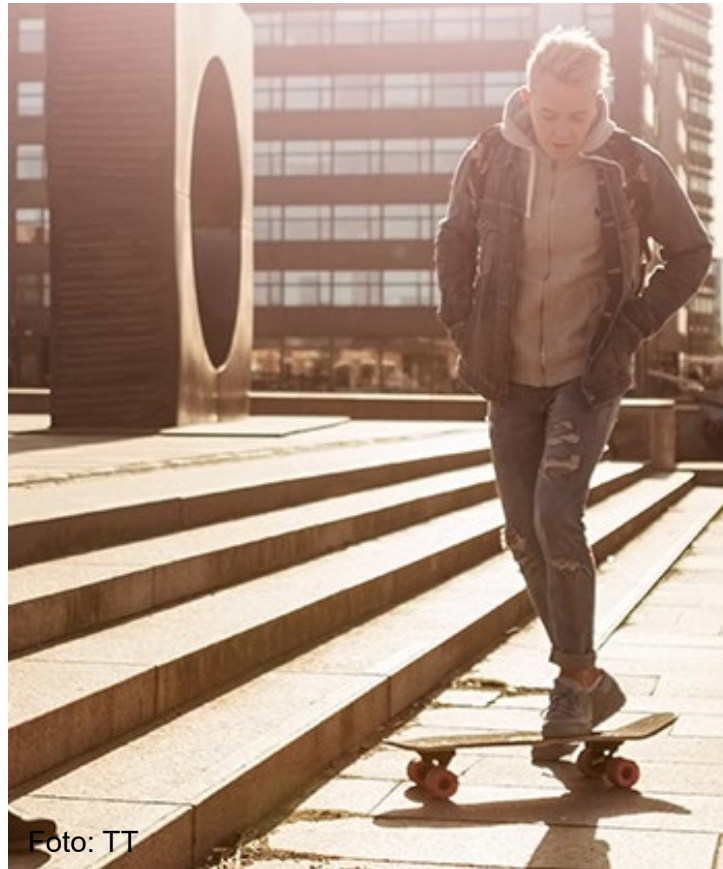
En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar (ANDTS)

2022–2025

ANDTS-politikens utgångspunkter

- En central del av den nationella folkhälso-politiken
- Bidrar till att uppnå det folkhälsopolitiska målet om ”att skapa samhälls-liga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation”

- Vilar på en solidarisk grund. Vissa inskränkningar i den personliga friheten kan accepteras till skydd för folkhälsan
- Insatser ska vila på kunskap – politiken är inte statisk utan behöver ständigt ses över och utvecklas

Hur ser utvecklingen ut?

- Skadligt bruk eller beroende orsakar omfattande folkhälsoproblem som drabbar individen, familjen och samhället
- Utvecklingen inom ANDTS-området skiljer sig åt beroende på vilken substans som studeras
- Generellt sett minskar tillgången till alkohol, ungas alkohol- och tobaksdebut tenderar skjutas upp samt antalet barn och unga som börjar använda tobak minskar
- Färre utvecklar ett skadligt bruk eller beroende av alkohol och tobak
- På narkotikaområdet tycks utvecklingen gå i motsatt riktning: tillgången till narkotika ökar och den narkotikarelaterade dödligheten är hög

Foto: TT

Hur ser utvecklingen ut?

- När det gäller utvecklingen av skador, bruk och tillgång till dopningspreparat är statistiken otillräcklig.
- Spelande och spelproblem relativt oförändrat
- Trots att utvecklingen över tid i flera fall är positiv, stämmer detta inte alltid för alla grupper i befolkningen
- Det finns betydande och i vissa fall ökande skillnader i ANDTS-relaterad ohälsa mellan grupper i befolkningen beroende på t.ex. socioekonomi och kön
- Detta påvisar vikten av ett **strategiskt ANDTS-förebyggande arbete**

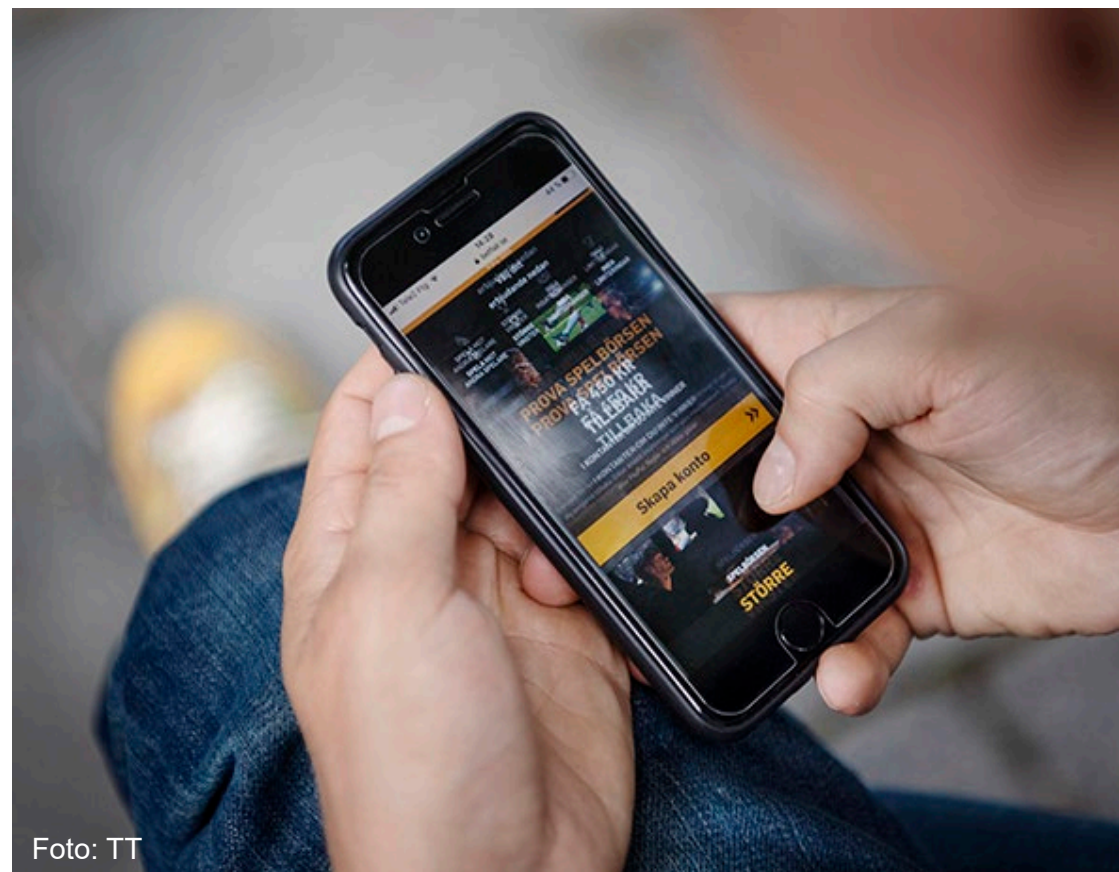

Foto: TT

Regeringens övergripande mål för ANDTS-politiken

Målet för ANDT-politiken är ”ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk”
(prop. 2010/11:47)

Målet för samhällets insatser mot spelberoende är ”att minska skadeverkningarna av överdrivet spelande”
(prop. 2002/03:35)

ANDTS-strategins utgångspunkter 2022-2025

- För att främja långsiktighet och kontinuitet ligger de övergripande målen för alkohol-, narkotika- dopnings- och tobakspolitiken (ANDT) respektive målet för samhällets insatser mot spelberoende (S) fast
- Strategin tar ett samlat grepp och omfattar både ANDT och spel om pengar
- Inom narkotikaområdet omfattar strategin även narkotikaklassade läkemedel och tobaksbegreppet har utvidgats till att även omfatta andra nikotinprodukter
- För att uppnå regeringens ambitioner inom området bör jämlikhets- och jämställdhetsperspektivet stärkas ytterligare och skyddet för barn och unga genomsyra ANDTS-arbetet på alla nivåer
- Samverkan mellan myndigheter och andra berörda aktörer bör genomsyra arbetet

Brottsförebyggande och brottsbekämpande arbete är en del av strategin

- Ökat fokus på narkotikaprevention med brottsförebyggande och brottsbekämpande insatser som en del av ANDTS-arbetet
- Det övergripande målet för narkotikapolitiken – ett narkotikafritt samhälle – följs av en nollvision som innebär att ingen ska dö till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar

ANDTS-strategins målstruktur – målen kompletteras med sju långsiktiga mål

1. Tillgången till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobaks- och nikotinprodukter samt skadeverkningarna av spel om pengar ska minska.

2. Barn och unga ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar.

3. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller debuterar tidigt med alkohol och spel om pengar ska minska.

4. Antalet personer som utvecklar skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar ska minska.

5. Personer med skadligt bruk, eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha tillgång till vård och stöd av god kvalitet.

6. Antalet personer som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller spel om pengar ska minska.

7. En folkhälsobaserad syn på ANDTS inom EU och internationellt.

ANDTS-strategins målstruktur

- Målen omfattar bl.a. tillgångs- och tillgänglighetsbegränsande arbete, skydd av barn och unga, förebyggande arbete, tidiga insatser, vård och behandling samt inriktning för samarbetet med andra länder inom EU och internationellt
- För att tydliggöra att barn och unga är en särskilt skyddsvärd grupp återinförs ett mål (mål 2) om att barn och unga ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar
- Till målen knyts prioriterade insatsområden för att vägleda arbetet under strategiperioden
- Insatsområdena omfattar åtgärder på nationell, regional och lokal nivå och ska kunna användas som utgångspunkt prioriteringar eller handlingsplaner och vägleda arbetet hos de myndigheter som regeringen bedömer är särskilt viktiga i arbetet på nationell nivå

Exempel på insatsområden – MÅL 1: Tillgången till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobaks- och nikotinprodukter samt skadeverkningarna av spel om pengar ska minska

- Införsel och illegal handel med ANDT-produkter och substanser bör motverkas
- Skatten på tobak, nikotin och alkohol bör höjas
- Detaljhandelsmonopolet ska värnas
- Tillsynen av alkohol samt tobak- och nikotinprodukter bör stärkas
- Den offentliga kontrollen av kosttillskott bör utvecklas
- Hårdare regler för nikotinprodukter bör införas
- Samverkan mellan olika perspektiv av betydelse för ANDTS-arbetet bör utvecklas
- Regelverket kring låghaltiga THC-produkter och prekursorer bör förtydligas
- Skadeverkningarna vid spel om pengar bör motverkas

Uppföljning, dialog och stöd är centrala delar av genomförandet av strategin

- Den nuvarande ansvarsfördelningen och samordningen inom ANDTS-området på nationell, regional och lokal nivå kvarstår under strategiperioden
- Folkhälsomyndigheten är samordnande myndighet för ANDTS-frågorna och har uppdraget att stödja genomförandet av strategin
- Socialstyrelsen har uppdraget att stödja genomförandet av strategin inom sina verksamhetsområden
- Länsstyrelsernas ANDT(S)-samordningsfunktion ska fortsatt stödja genomförandet av den nationella ANDT(S)-politiken i länet
- Strategin följs upp årligen och en samlad utvärdering genomförs vid strategiperiodens slut
- Förutsättningarna för en god dialog om utvecklingen, åtaganden och behov av åtgärder mellan regeringen, berörda myndigheter och det civila samhället ska stärkas

Foto: TT

Flera insatser genomförs för att stärka arbetet

- Flera uppdrag har getts till myndigheter i syfte att bidra till strategins genomförande
- Utredning tillsatt för att utveckla den svenska narkotikapolitiken
- Folkhälsomyndigheten har uppdraget att lämna förslag på hur en långsiktig hållbar utveckling, förvaltning och spridning av kunskapsbaserade arbetssätt och metoder bör organiseras för att stödja det lokala och regionala ANDTS-förebyggande arbetet

